

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Το Ημερολόγιο του Αμπελουργού

Έκδοση 3/2017
Λευκωσία-ΚΥΠΡΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	1
Οκτώβριος.....	1
Νοέμβριος.....	2
Δεκέμβριος.....	2
Ιανουάριος.....	3
Φεβρουάριος.....	4
Μάρτιος.....	5
Απρίλιος.....	6
Μάιος.....	7
Ιούνιος.....	8
Ιούλιος.....	8
Αύγουστος.....	9
Σεπτέμβριος.....	9

ΘΕΟΔΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

*Λειτουργός Γεωργίας
Κλάδος Αμπελοουργίας–Οινολογίας*

Επιμέλεια Έκδοσης

*Κλάδος Γεωργικών Εφαρμογών
Τμήμα Γεωργίας*

Φωτογραφικό υλικό

*Κλάδος Γεωργικών Εφαρμογών
Τμήμα Γεωργίας*

Γλωσσική και Καλλιτεχνική Επιμέλεια

Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εισαγωγή

Το καλλιεργητικό έτος για όλες σχεδόν τις καλλιέργειες όπως συνηθίζεται να γίνεται, αρχίζει από το φθινόπωρο, μετά τη συγκομιδή των καρπών. Μετά τον τρυγητό, το αμπέλι έχει απαιτήσεις ούτως ώστε να μπορέσει να συνεχίσει την πορεία του μετά την εξαντλητική του προσπάθεια να ωριμάσει τα σταφύλια.

Οκτώβριος

Τον Οκτώβριο συνεχίζεται το μάζεμα των σταφυλιών στις όψιμες οινοποιήσιμες ποικιλίες.

Φθινοπωρινό όργωμα

Το φθινόπωρο, με τις πρώτες βροχές, αρχίζει και η βλάστηση των αγριόχορτων. Επομένως, καλό θα ήταν να οργωθεί το χώμα με μια σβάρνα, περνώντας έστω και μια φορά στο μέσο της γραμμής και σε βάθος όχι μεγαλύτερο από 10-15 εκατοστά, κατά προτίμηση αντίθετα με την κλίση του εδάφους.

Το φθινοπωρινό όργωμα γίνεται για τους πιο κάτω λόγους:

- Για να ψιλοχωματιστεί το έδαφος με τη φρέζα πιο βαθιά από το σημείο που καλλιεργείται ώστε να μην δημιουργείται «κρούστα» η οποία είναι αδιαπέραστη στο νερό και στα λιπάσματα.
- Για την καλύτερη συγκράτηση του νερού της βροχής.
- Σε περίπτωση που συμβεί παγετός τον χειμώνα, με την αναμόχλευση του εδάφους καταστρέφονται τα κουκούλια των εντόμων και τα μικρόβια που διαχειμάζουν στο έδαφος και στα πεσμένα φύλλα.

Καλλιέργεια εδάφους

Νοέμβριος

Η λίπανση με κοπριά

Η λίπανση του αμπελιού με (χωνεμένη) κοπριά εμπλουτίζει το έδαφος με οργανική ουσία η οποία, εκτός από άζωτο, φωσφόρο και κάλιο, περιέχει και ιχνοστοιχεία όπως το βόριο, το μαγνήσιο, ο ψευδάργυρος κ.ά.

Μια ποσότητα 2-3 τόνων ανά δεκάριο (1.000 τετραγωνικά μέτρα) κάθε 4-5 χρόνια είναι αρκετά ικανοποιητική για να εμπλουτίσει το έδαφος με οργανική ουσία. Η κοπριά πρέπει να ενσωματώνεται στο έδαφος από νωρίς το φθινόπωρο, για να διαλυείται με τις βροχές μέχρι την άνοιξη.

Η λίπανση με λιπάσματα

Τον Νοέμβριο, εφόσον υπάρχει ανάγκη, μπορεί να γίνει λίπανση με λιπάσματα που δεν διαλύονται εύκολα όπως π.χ. ο φωσφόρος ή το θειϊκό κάλιο, σε ποσοότητες 20-50 κιλά το δεκάριο. Τα λιπάσματα αυτά απορροφώνται σιγά σιγά καθόλη τη διάρκεια του χειμώνα και της άνοιξης.

Καλό είναι οι λιπάνσεις να γίνονται μετά από χημική ανάλυση του εδάφους ούτως ώστε να αποφεύγονται οι υπερλιπάνσεις και τα περιττά έξοδα.

Δεκέμβριος

Το κλάδεμα του αμπελιού

Με τη ρέξη κλάδεμα εννοούμε την αφαίρεση ζωντανών και ξηρών οργάνων ή τμημάτων των φυτών (βραχίονες, κληματίδες, βηαστοί, φύληθα, ταξιανθίες, ταξικαρπίες). Το αμπέλι καρποφορεί τακτικά μόνο όταν κλαδεύεται. Το κλάδεμα του αμπελιού διαμορφώθηκε σε μεγάλη επιστήμη και στηρίζεται σε ορισμένες βασικές αρχές.

Οι βασικές αρχές του κλαδέματος είναι οι ακόλουθες:

- Το αμπέλι καρποφορεί πάνω σε ξύλο μονοετές το οποίο βρίσκεται σε ξύλο διετές.
- Οι οφθαλμοί που βρίσκονται κοντά στο παλιό ξύλο είναι λιγότερο γόνιμοι από αυτούς που βρίσκονται πιο μακριά πάνω στην ίδια κληματίδα.
- Ο αριθμός των οφθαλμών που αφήνονται σε κάθε φυτό κατά το κλάδεμα εξαρτάται από την ποικιλία, την ηλικία, την ευρωστία του φυτού και σχετίζεται με τη γονιμότητα και την επάρκεια υγρασίας στο έδαφος.
- Το ύψος και η ποιότητα της παραγωγής ρυθμίζονται από τον αριθμό των οφθαλμών ανά φυτό που αφήνονται στο κλάδεμα.
- Όσο λιγότεροι είναι οι οφθαλμοί που αφήνονται σε ένα καρποφόρο βηαστό τόσο πιο εύρωστοι είναι οι βηαστοί που θα προκύψουν, και το αντίστροφο.

Αμφίπλευρο κορδόνι Ρουαγιά

- Κατά το κλάδεμα, οι περιττές πηλινές πρέπει να αποφεύγονται γιατί αποτελούν μόνιμη εστία μόλυνσης για πολλές ασθένειες.

Το κλάδεμα των πρώιμων ποικιλιών

Ορισμένες ποικιλίες επιτραπέζιων σταφυλιών καλλιεργούνται ως πρώιμες, γιατί μόνο με αυτό το χαρακτηριστικό της πρωιμότητας αφήνουν κάποιο οικονομικό κέρδος στον αμπελουργό.

Το πρώιμο κλάδεμα, όμως, δεν δίνει το ίδιο αποτέλεσμα για όλες τις ποικιλίες. Πρωιμίζει όλες σχεδόν τις ποικιλίες ως προς την έκπτυξη, το πέταγμα που λήμμε, των ματιών. Εδώ, όμως, είναι που υπάρχει πρόβλημα, γιατί το πρώιμο πέταγμα των ματιών σε ορισμένες περιοχές, όπου υπάρχουν όψιμοι ανοιξιιάτικοι παγετοί είναι επικίνδυνοι για την καταστροφή των ματιών.

Κλαδεύουμε από τις 15 περίπου του Δεκέμβρη τις πρώιμες ποικιλίες, μόνο σε περιοχές που δεν παρατηρείται συχνότητα παγετών.

Για τις οινοποιήσιμες ποικιλίες όπου η πρωιμότητα ωρίμανσης δεν προσθέτει τίποτα το ιδιαίτερο στον χαρακτήρα τους από οινοποιητικής άποψης, το κλάδεμα είναι καλύτερα να αρχίζει περίπου στα μέσα του Ιανουαρίου.

Ιανουάριος

Τον Ιανουάριο συνεχίζεται το κλάδεμα των πρώιμων ποικιλιών. Ο κλαδευτής, κατά το κλάδεμα, καλό θα ήταν να απολυμάνει όλες τις τομές που έκανε, καθώς επίσης και τα εργαλεία που χρησιμοποίησε με διάφορα απολυμαντικά διαλύματα.

Από τις κληματίδες που κληδεύτηκαν, φυλάγονται αυτές που τυχόν να χρειαστούν για εμβολιασμούς ή για μοσχεύματα και όλες οι άηλες καίγονται ή απομακρύνονται. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να αφήνονται και να σαπίζουν στο αμπέλι γιατί πολλαπλασιάζουν τις εστίες μόλυνσης για διάφορες ασθένειες.

Μετά το κλάδεμα και την απομάκρυνση των κληματίδων, το αμπέλι ψεκάζεται με ένα κατάλληλο μυκητοκτόνο για να απολυμανθεί και να προφυλαχθεί από τις διάφορες ασθένειες του ξύλου.

Φεβρουάριος

Ο Φεβρουάριος είναι ο μήνας με τις πιο πολλές αμπελουργικές δουλειές.

Τον Φεβρουάριο συνεχίζεται το κλάδεμα, γίνονται οι χειμωνιάτικες λιπάνσεις και η καταστροφή των ζιζανίων με ένα ελαφρύ όργωμα.

Οι βασικές λιπάνσεις

Αυτό τον μήνα τοποθετούμε τα λιπάσματα που θέλουν κάποιο χρονικό διάστημα για να διαλυθούν, όπως το θειικό κάλιο, το θειικό μαγνήσιο, τη θειική αμμωνία και άλλα σύνθετα λιπάσματα. Το είδος και η ποσότητα του κάθε λιπάσματος καθορίζονται με την ανάλυση εδάφους ή με τη βοήθεια του γεωπόνου.

Κλαδεμένη φυτεία Σουητανίνας

Τεμάχιο έτοιμο για φύτευση

Μάρτιος

Κηάδεμα των νέων αμπελιών

Το κηάδεμα των νέων αμπελιών γίνεται τον Μάρτιο, καθώς τα νέα αμπέλια έχουν τη τάση να πετάνε γρήγορα τους βλαστούς τους, κινδυνεύοντας έτσι από τους ανοιξιάτικους παγετούς.

Τα φυτά που φυτεύτηκαν την προηγούμενη χρονιά θα κηαδευτούν όλη στα δύο μάτια.

Όλοι οι καρποφόροι που είναι για πηάγιασμα, σε υποστυλωμένη καηλιέργεια (κορδόνη) πηαγιάζουν εύκολα τον Μάρτιο, όταν αρχίζουν να κυκηοφορούν οι χυμοί. Το δέσιμό τους μπορεί να γίνει με σπάγκο ληεπτό, χαηαρά, ή με ειδικά ληεπτά συρματάκια που υπάρχουν για τον σκοπό αυτό.

Οι ληιπάνσεις

Καθώς το αμπέλι ετοιμάζεται να βηαστήσει, πρέπει να εφοδιαστεί με τα ανάηογα ληιπάσματα. Σήμερα, στα επιτραπέζια και οινοποιήσιμα αμπέλια με συστήματα υποστυλώσης και συστήματα άρδευσης/ληιπανσης, χρησιμοποιούνται τα υδατοδιαηλυτα ληιπάσματα όπως είναι το νηιτρικό κήηλιο, το θειικό κήηλιο, καθώς και άηηλα σύνθετα αζωτοφωσφοροκαηλιούχα ληιπάσματα.

Προετοιμασία του εδάφους για φύτεμα

Το τεμάχιο που θα φυτευτεί πρέπει να καηλιεργηθεί 1-2 φορές με εηαφριά οργώματα ή δισκοσβαρνίσματα ώστε να ψηηοχωματιστεί το έδαφος. Το έδαφος δεν πρέπει να είναι ταρατωμένο ή σβοηιασμένο γιατί η επιτυχία της φύτευσης θα είναι προβηηματική. Τηηευταία εργασία πριν από τη φύτευση είναι η σήμανση της θέσης των φυτών.

Απρίλιος

Σήμανση της θέσης των φυτών

Η σήμανση γίνεται με ράμμα και με πασσάλους του ενός μέτρου περίπου για τις άκριες του τεμαχίου και με μικρά καλήμια τα οποία θα μπουν στη θέση των φυτών. Οι διαστάσεις μεταξύ των γραμμών κυμαίνονται στα 2-2,5 μέτρα και οι αποστάσεις μεταξύ των φυτών 1,2-1,8 μέτρα, ανάλογα με την ποικιλία, την περιοχή και τη γονιμότητα του εδάφους. Μετά τη σήμανση ακολουθεί η φύτευση.

Φύτευση

Τα φυτά πρέπει να είναι ελεγχμένα και εγγυημένα, πληρώνοντας όλες τις απαραίτητες προδιαγραφές ως προς το μήκος (35-50 εκ.), το πάχος (1-1,5 εκ.), και να είναι απαλλαγμένα από εχθρούς και ασθένειες.

Το βάθος φύτευσης πρέπει να είναι 45-50 εκ., και το πάνω μέρος των φυτών να βρίσκεται 2-5 εκ. πάνω από την επιφάνεια του εδάφους. Το υπέργειο μέρος του φυτού πρέπει να σκεπάζεται με μικρή ποσότητα χώματος που να σχηματίζει ελαφρό λοφίσκο και δίπλα του να τοποθετείται όρθιο ένα μικρό καλήμι.

Ψέκασμα για τη φόμοψη

Η καταπολέμηση της φόμοψης, εφόσον υπάρχει στο αμπέλι, πρέπει να γίνει προληπτικά με δύο επεμβάσεις. Η πρώτη επέμβαση θα πρέπει να γίνεται όταν οι βλαστοί είναι 2-3 εκ., και η δεύτερη μια εβδομάδα μετά την πρώτη.

Θειαφίσματα

Τα σκονίσματα με θειάφι για την καταπολέμηση της στάχτης πρέπει να αρχίζουν με το άνοιγμα των ματιών και να επαναλαμβάνονται 2-3 φορές ανά 8-10 μέρες μέχρι την ανθοφορία.

Φύλλο αμπέλου με σύμπτωμα στάχτης

Καρπός με σύμπτωμα στάχτης

Ψέκασμα για την προστασία των ματιών

Τον Απρίλιο αυξάνονται οι κίνδυνοι για την εμφάνιση των πρώτων εχθρών, αφού αρχίζει η πράσινη περίοδος του αμπελιού. Το σκαθάρι (ωτιόρυγχος) που τρώει τα μάτια πριν ακόμα φουσκώσουν εμφανίζεται αυτή την περίοδο. Την εμφάνισή τους κάνουν και οι τετράνυχοι. Επειδή τα ζιζάνια είναι κατεστρεμμένα από την καλλιέργεια που έχει προηγηθεί, το μόνο πράσινο που βρίσκουν για τροφή είναι τα μάτια των αμπελιών. Εφόσον χρειάζεται χημική επέμβαση για την καταπολέμηση αυτών των εχθρών, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο τα κατάλληλα εντομοκτόνα - ακαρεοκτόνα.

Το βήλαστολόγημα

Στα νέα αμπέλια που απηλώθηκαν οι κληματίδες δεξιά και αριστερά για να σχηματιστούν οι βραχίονες, αραιώνονται οι βήλαστοί και αφήνονται 3-4 δεξιά και 3-4 αριστερά για να σχηματιστούν οι μόνιμες κεφαλές.

Στα μεγάλα αμπέλια που έχουν ήδη δημιουργηθεί οι κεφαλές, αφαιρούνται οι νέοι βήλαστοί που αναπτύσσονται ανάμεσα στις κεφαλές και πάνω στον κορμό.

Δέσιμο των τρυφερών κληματίδων

Από τα μέσα Απριλίου, καθώς οι κληματίδες μέρα με τη μέρα μεγαλώνουν, θα πρέπει να δεθούν για να προστατευτούν από διάφορους ανέμους ή να περαστούν μέσα από το δεύτερο διπλό τέλι της υποστυλώσής μας.

Το πρώτο ψέκασμα για τον περονόσπορο

Σε περιοχές όπου υπάρχει βροχόπτωση ή υψηλή υγρασία, καλό είναι να γίνει ένας προληπτικός ψεκασμός εναντίον του περονόσπορου με το κατάλληλο σκεύασμα.

Μάιος

Το τριπλό ψέκασμα

Τον μήνα αυτό θα γίνει το πρώτο τριπλό ψέκασμα. Μια βδομάδα περίπου πριν την άνθιση γίνεται ψεκασμός για την καταπολέμηση του περονόσπορου σε συνδυασμό με την καταπολέμηση της στάχτης και της ευδεμίδας. Το ίδιο ψέκασμα θα επαναληφθεί μια εβδομάδα μετά το δέσιμο του σταφυλιού.

Το ξεφύλλισμα και το κορυφολόγημα

Μια εβδομάδα περίπου, λίγο πριν την ανθοφορία, αρχίζει το ξεφύλλισμα, αφαιρώντας τα χαμηλά φύλλα και τους ταχυφυείς (ηαίμαργους) βήλαστους που βγαίνουν ανάμεσα στις μασχάρες των φύλλων. Μαζί με το ξεφύλλισμα κορυφολογούμε στον κάθε βήλαστό 3-4 οφθαλήμους πάνω από το τελευταίο σταφύλι για να δημιουργηθεί το καπέλο από τους ταχυφυείς που αναπτύσσονται στη συνέχεια.

Σύμπτωμα περονόσπορου στην κάτω επιφάνεια του φύλλου

Λαδιές στην πάνω επιφάνεια του φύλλου από περονόσπορο

Εμφάνιση τροφοπενιών

Τροφοπενία είναι η ανεπαρκής τροφοδοσία του φυτού με τα τρία κύρια θρεπτικά στοιχεία (N,P,K), αλλά και με διάφορα ιχνοστοιχεία όπως βόριο, σίδηρο, μαγνήσιο, ψευδάργυρος κ.λπ. Λόγω έλλειψής τους στο έδαφος ή αδυναμίας πρόσληψής τους από το φυτό. Σε αυτές τις περιπτώσεις φαίνονται διάφοροι χαρακτηριστικοί αποχρωματισμοί των φύλλων, ξηράνσεις στις κορυφές, μικροφυλλίες, μικροραγίες και άλλα συμπτώματα που προσδιορίζουν τις ελλείψεις των θρεπτικών στοιχείων. Οι μικρές ελλείψεις καλύπτονται άμεσα με ειδικά διαφυλλικά σκευάσματα.

Ιούλιος

Τα σκονίσματα με θειάφι αυτή την εποχή πρέπει να γίνονται με μεγάλη προσοχή και μεγάλες προφυλάξεις, γιατί με την άνοδο των θερμοκρασιών υπάρχει κίνδυνος να προκληθούν εγκαύματα.

Επειδή το θειάφι είναι καυστικό πρέπει να γίνεται με τον θειωτήρα και μόνο το πρωί ή το βράδυ που πέφτει η θερμοκρασία. Αν η θερμοκρασία ξεπερνά τους 32-35 βαθμούς Κελσίου θα πρέπει να χρησιμοποιούνται άλλα σκευάσματα για την καταπολέμηση της στάχτης.

Ιούλιος

Ο Ιούλιος είναι ο μήνας που αρχίζει η ωρίμανση στις πρώιμες ποικιλίες. Τα σημεία του φουσκώματος στις λευκές ποικιλίες και της αλλοαγής μαζί και του χρώματος των ραγών στις κόκκινες ποικιλίες ονομάζονται «περκασμός».

Το αμπέλι στη φάση του περκασμού εξαντλεί όλη την υγρασία από το έδαφος και απαιτεί νέα προσθήκη υγρασίας. Καθώς αυξάνονται οι θερμοκρασίες περιβάλλοντος, οι λειτουργίες του φυτού (αναπνοή, διαπνοή, αφομοίωση) εντείνονται.

Το αμπέλι στη φάση του περκασμού, που διαρκεί περίπου 20-25 μέρες μέχρι την πλήρη ωρίμανση των σταφυλιών, έχει ιδιαίτερες ανάγκες σε νερό και θρεπτικά συστατικά, καθώς καταναλώνει και μεγάλης ποσότητας καλίου. Καλό είναι πριν από αυτή την περίοδο να προστεθεί στο πότισμα και λίγη ποσότητα καλίου.

Τον Ιούλιο γίνεται ένας απλός ψεκασμός για τον κυριότερο εχθρό των σταφυλιών, την ευδεμίδα, σε συνδυασμό με ένα σκεύασμα για την καταπολέμηση του βοτρυτή σε περιοχές με υγρό κλίμα.

Σταφύλι ποικιλίας Ντόπιο Μαύρο

Αύγουστος

Ο Αύγουστος είναι ο μήνας που ωριμάζουν οι επιτραπέζιες ποικιλίες σταφυλιών, γ'αυτό και οι εργασίες του αμπελουργού περιορίζονται στον τρυγητό.

Όσον αφορά τα οينوποιήσιμα αμπέλια καλό είναι να γίνει ένας ακόμα ψεκασμός, εφόσον χρειάζεται, για την καταπολέμηση της ευδεμίδας.

Σεπτέμβριος

Συνεχίζεται και αυτό τον μήνα η φυτοπροστασία των οينوποιήσιμων ποικιλιών, εφόσον χρειάζεται, για την καταπολέμηση της ευδεμίδας.

Ελαφρό πότισμα των πρώιμων ποικιλιών

Οι πρώιμες ποικιλίες ωριμάζουν γρήγορα και ο τρυγητός τους τελειώνει μέσα στον Αύγουστο, ενώ συνήθως τα σταφύλια των υπόλοιπων ποικιλιών ωριμάζουν τον Σεπτέμβριο-Οκτώβριο.

Το Σεπτέμβριο συχνά επικρατούν για αρκετές μέρες υψηλές θερμοκρασίες, με αποτέλεσμα τα φυτά να υποφέρουν από έλλειψη υγρασίας. Αν υπάρχει διαθέσιμο νερό άρδευσης στον αμπελώνα, γίνεται ένα ελαφρύ πότισμα ούτως ώστε να τα βοηθήσει λίγο να συνέλθουν. Με τον τρόπο αυτό διατηρούν την ζωηρότητά τους μετά τον τρυγητό ώστε να μπορούν αργότερα να ωριμάσουν καλύτερα τις κληματίδες τους και να ξεκινήσουν την επόμενη άνοιξη τον νέο κύκλο παραγωγής τους.

Τροφονείες

Τροφονείες, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, είναι οι ελλείψεις ορισμένων

θρεπτικών στοιχείων του φυτού. Ο αμπελουργός μπορεί να τις διαπιστώσει με τις σχετικές αναλύσεις μόνος του ή με τον γεωπόνο του και να προσθέσει τις ελλείψεις των στοιχείων αυτών κατά τη χειμωνιάτικη λίπανση.

Ανάλυση εδάφους

Πριν από τη φύτευση νέου αμπελώνα, καλό είναι ο αμπελουργός να έρθει σε επαφή με τον αρμόδιο Κλάδο του Τμήματος Γεωργίας για να πάρουν δείγματα εδάφους για ανάλυση. Η ανάλυση αυτή θα βοηθήσει στην προσθήκη τυχόν ελλείψεων μικροστοιχείων και μακροστοιχείων βελτιώνοντας έτσι τη δομή του εδάφους.

Ο Σεπτέμβριος είναι ο μήνας που πραγματοποιούνται οι αναλύσεις εδάφους και για τα ήδη φυτεμένα αμπέλια.

Φθινοπωρινός αμπελώνας

Ανάγκες σε φυτά

Τα φυτά παραγγέλλονται σε ειδικό έντυπο στον Κλάδο Αμπελουργίας Οινοποιίας στη Λεμεσό, στα Επαρχιακά Γεωργικά Γραφεία και στα Κέντρα Εξυπηρέτησης του Αγρότη, μέχρι τέλος Σεπτεμβρίου, ή σε ιδιώτες φυτωριούχους πριν αρχίσει το χειμερινό κλάδεμα.

Γ.Τ.Π. 246/2017 – 500
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
Εκτύπωση: Τυπογραφείο Κυπριακής Δημοκρατίας